

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum licitum sit, quòd aliquis rem aliquam possideat qzuasi propriam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Vrum naturalis sit homini possesio exteriorum rerum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, qd non sit naturalis homini possesio exteriorum rerum. Nullus. debet sibi attribuere quod Dei est: sed dominium omnium creaturarum est proprium Dei, secundum illud Psal. 23. Domini est terra &c. ergo non naturalis homini possesio rerum exteriorum. ¶ Prat. * Basilius exponens verbum dinitis dicetis, Luc. 12. Cogregabat omnia que nata sunt nihil, & bona mea, dicit. Dic mihi quae tua? vnde ea sumens in vitam tulisti? sed illa quae homo possidet naturaliter, potest aliquis conuenienter dicere esse sua ergo homo non possidet naturaliter exteriora bona. ¶ 3. Prat. Sicut Ambrosius dicit in lib. de Trinitate. Dominus nomen est potestatis: sed homo non habet potestatem super res exteriores: nihil enim potest circum naturam immutare, ergo possesio exteriorum rerum non est homini naturalis.

SED CONTRA est, quod dicitur in Psal. Omnia subiecta sub podibus eius, scilicet hominis.

REPO N. Dicendum, quod res exterior potest duplificari considerari. Uno modo, quantum ad eius naturam, quae non subiecta humanae potestatis, sed soli diuinae, cui omnia ad nutum obedient. Alio modo, quantum ad ipsum ipsius rei, & si habet homo naturale dominium exteriorum rerum: qui a per ratione & voluntate potest vir rebus exterioribus ad suum utilitatem, quod propter se factis. Semper nam imperfectoria sunt per pertinencia, ut supra habuit est. Et ex hac ratione Philol. probat in 1. Politice, quod possesio rerum exteriorum est homini naturalis. Hoc autem naturale dominium super ceteras creaturas, quod competit homini secundum rationem, in qua imago Dei consistit, manifestatur in ipsa hominis creatione, Gene. 1. vbi perdit. Factamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram: & praesit pscibus maris &c.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Deus habet principale dominium omnium rerum. Et ipse secundum suam prouidentiam ordinavit quadam res ad corporalem hominis sustentationem: & propter hoc homo habet naturale rerum dominium quantum ad potestatem videnti ipsius.

Ado secundum dicendum, quod dices ille reprehenditur ex hoc, quod putabat exteriora bona esse principaliter sua, quasi non accepisset ea ab alio, sciencia Deo.

AD TERTIVM dicendum, quod illa ratio procedit de dominio exteriorum rerum quantum ad naturas ipsarum: quod quidem dominium soli Deo conuenit, ut dictum est.

Vrum licet alicui rem aliquam, quasi propriam, possidere.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod non licet alicui rem aliquam, quasi propriam, possidere. Omne nam quod est contra ius naturale, est illicitum: sed secundum ius naturale oia sunt communia, cui quidem communia contrariae proprietates possunt, ergo illicitum est cuilibet homini appropriare sibi aliquam rem exteriorum. ¶ Prat. * Basilius dicit exponens

a predictum verbum dicitur. Sic ut qui praeueniens spectacula prohibet adiungentes, appro priando sibi, quod ad communem ordinatur: similes sunt duius qui communia, quae preoccupauerunt, estimant ita escedere illicitum est praecludere viam alii ad portandum communib[us] bonis, ergo illicitum est appropria re sibi aliquam rem communem. ¶ Prat. * Ambro dicit, & habetur in Decretis dist. 47. c. Sicut hi. Pro prium nemo dicat, quod est commune: appellat autem communies res exteriores, sicut patet ex his quae premittit. ergo uidetur illicitum esse, quod aliquis appropria re sibi aliquam rem exteriorum. ¶ Sed contra est, quod * Aug. dicit in lib. de heretibus. Apostoli dicuntur, qui se hoc nomine arrogantisime vocaverunt, eo quod in finem communione non acciperent yentes coniugibus, & res proprias possidentes, qui habet catholica Ecclesia, & monachos, & clericos plurimos: sed id isti hereticis sunt, quia se ab Ecclesia separantes, nullam spem putant eos habere, qui vtuntur his rebus, quibus ipsi carerent. Est ergo errore dicere, quod non licet homini propria possidere.

REPO N. Dicendum, quod circa res exteriorum duo coepunt homini, quorū unum est potestas procurandi & disponendi: & quantum ad hoc licetum est, quod h[oc] propria possidat. Et est etiam necessarium ad humanam vitam propter tria. Primo quidem, quia magis soli eius est vnuquisque ad procurandum aliquid, quod sibi soli competet, quia id quod coe omnium, vel multorum: quia vnuquisque labore fugiens, relinquat alteri id, quod pertinet ad commune, sicut accidit in multitudine ministrorum. Alio modo, quia ordinarius res humanas tractant, si singulis immineat propria cura alicuius rei procuranda: est autem contumelie, si quilibet in diffiniente qualibet procuraret. Tertio, quia per hoc magis pacificus status homini non conservatur, dum vnuquisque re sua contumelie est. Vnde videmus, quod inter eos qui communiter, & ex individuali aliquid possident, frequenter iuria oruntur. Aliud vero quod competit homini circa res exteriores, est vnu ipsarum. Et quantum ad hoc non debet homo habere res exteriores ut proprias, sed ut communias, ut si de faciliter aliquis eas communiceat in necessitate altiorum. Vnde Apo. dicit 1. ad Tim. v. Diutibus hu-

eli de quo Ambrosius dicit. Plus quam sufficiat iunctu, violenter obvenient ei, hoc est, qd nemo propriu dicere debet, quod ad ultimū, qd quo ad ultimū communem est.

Et ut confituis in extrema necessitate, natura superfluum communiceat, quoniam eis ut communē debet sumi est. Et nihilominus constitutus, ut etiam extra hos causas facili tribuat, necessitate patiensibus: quoniam tota summa Christiana vita in misericordia posita est. Sic enim & posteriores bone dispensacionis meritum, & pauperes patientie coronam habent absque iniqua inqualitate rerum exteriorum.

In eodem articulo in responsione ad primum nota, quod communiam reum esse de ure naturae quo ad ultimū, potest duplicitate intelligi scilicet positivae, & negativae. Et si intelligatur positivae, est tenus, quod uts naturale dicitur, quod omnia sunt communia: si vero intelligatur negativa, est tenus, quod ins. naturale non instituit proprietas rerum. Et in utroq. sensu propositio est vera; si tamen intelligatur positivae, in primo quidem, si potest, utriscumque in causa, & extremis, necessitatis. Quando. n. aliquis est in extremis necessitate, potest undecim: sibi occurrere, sibi in alteri humani modo subvenire: nec tenetur ad refutationem: quia uts naturae iure regulatus est: In secundo, vero, negativa, utriscumque, ut Nam extra causas loco, ius naturae non statut omnia esse communia, ut patet ex eo, qd non licet regula licet habere propriam: sed non facit aliquid esse propriū aliquid, & aliud alterius. Et quoniam fermam licet de communitate, & proprietate absolute, & non in causa: ideo in litera negatur fons affluens, & conceditur, negatur.

In eodem articulo, etiam in responsione ad

QVAEST. LXVI.

ad primum, dubium occurrit ad hominem, quia in litera dicitur, quod proprietas possessionum est ab humano condicō, quod pertinet ad ius possitū. & tamen superius in q. 5. ar. 3. dictum est, quod huiusmodi proprietas spectat ad ius gentium, quod distinguunt contra ius possitū.

¶ Ad hoc dicitur, quod in proprietate possitū intenueuntur duō. Primo, quod ali quid sit vnius, & aliquid alterius. Secundo, quod hic ager sit iustus, & ille illitus. Quo ad primum, proprietas rerum est a iure gentium. Dicit enim hoc ratio, ut in litera multipliciter ostenditur. Quo ad secundum, est a iure possitū, quoniam aequaliter sit hoc appro priatum huic, & illud alteri, nihil differet an contrarium sit. Definitum est enim quod ius possitū est, quod a principio nō est, sed illic differat ex 5. Eth.

Q. 57. ar. 2.
& 3.

ius saceruli praeceps facere tribuere, communicare.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod communitas rerum attribuitur iuri naturali, non quia ius naturale dicitur omnia possidenda communiter, & nihil esse quād proprium possidēdum: sed quia secundum ius naturale non est diffinītio possessionum, sed magis secundum humanum condicō, quod pertinet ad ius possitū, ut supra * dicitum est. Vnde proprietas possessionum non est contra ius naturale, sed iuri naturali superadditur per adiunctionem rationis humanae.

AD SECUNDUM dicendum, quod ille qui praeueniens ad spectacula, præpararet alii viam, nō illicite ageret: sed ex hoc illicite agit, quod alios prohibet. Et similiter diues non illicite agit, si praeoccupans possessionem rei, quae a principio erat communis, alii etiam communicat. Peccat autem si alios ab ius illius rei indiscretē prohibeat. Vnde * Basi-

¶ Super Questionis sexaginta sexta Ar ticulum tertium.

IN articulo, eiusdem 66. q. circa ratione furti, occurrit dubium, quia diminuta videatur, quod ex duabus appetit. Primo ex hoc, quod multi diffinentes furtum, apponunt tot particulas, dum dicunt, quod furtum est contrectatio rei alienae, mobilis, corporalis, in iusto domino, animo lucrandi sive ipsius rei, sine viis, sive possessionis, quā vi patet, in litera rōne non ponuntur. Secundo ex hoc, quod iniustitia deformatur in hac diffinitione nō exprimit acceptio rei nomine. Constat enim quod acceptio potest esse iusta, & iniusta, & neutra: & tamen in litera exponitur acceptio pro viumpiritate.

¶ Ad hoc retrogradò ordine respondendo dicitur, quod ius occulta rationis possit in diffinitione furti, importat eum, i. iniustiam ratione generis, & qualitatē, ien modum eius. I. ablecōdite a domino rōne formalis significat: ideo nihil in diffinitione omnissimū est. Et author in litera acceptioem pro iniusta acceptio exponit, ita quia totus iste fermo est de communicationibus inuoluntariis, & in iuriis, quibus infertur dominum in rebus, ut patet extimis questione, & tractatuum, ac per hoc nō de acceptio ne cōter, sed de acceptione, quia est species iuriū eiū sermō, iū quia de rōne occulta acceptio est nō solum iuriū formale, puta, quod ex intentione fiat latendū est eiū cōc., & fiat cōtra voluntatem domini. Ideo enim subterfugere querit domini iuramentum, quia nult agere contra illius voluntate. Acceptio igitur author hanc iniuste redundatē conditionem in acceptioem ex implicito in ly, occulta, in prima conditione posita in litera. Ecūtū est post ly occulta, quā ad explicitum. Et ad utrumque insinuandum concludendo diffinitionem, ordinat sic eam, ut preponat ly occulta, dicens, quod propria ratio furti est, ut sit occulta acceptio rei alienae. Sic enim etiam nō præsupponit titulū questionis, ex terminorum consummata habetur diffinitione furti simpliciter, & nō solum ut pārti illius tractatus, nō etiam diffinitione.

¶ Ad id autem, quod ex alijs doctoribus obiectū, dicitur quod non physice, sed more legitarum loquuntur, non speciem furti diffinentes, sed quid nomine furti in legib⁹ intelligitur. Vnde dicunt, quod nec acceptio iuriū, nec remū immobiliū est furtum allegando leges civiles. Nos autem qui moralem theologiam simul & philosophiam tractamus, & de ipsa furti specie loquimur, diffinimus, ut philosophos decet, & dicimus nullam illarum particularum addendam esse diffinitioni, & non per contrectationem, quā tacitum potius, quam usurpatōrem rei significat, sed per acceptioem diffinitionem furtum. Et ut significatiō dicitur, aut ly mobilis, & corporalis, false adderentur diffinitioni, quia ad furti speciem spectat acceptio occulta alieni agri, & alienorum iuriū, non minus quam alieni uictis. Hac enim materialiter se habent in acceptioē iuriū alieni, & non variant speciem. Ly fraudulosa, superflue apponetur, quia

ARTIC. III.

F animus finrandi non magis requiriatur ad furtū, q̄ terādi ad adulterium: nec tamen oportet posse adulterij hoc &c. De ipso nācē peccato, fūrū vero non nisi sub genere voluntarii veriam, cum pertinet voluntarii, sic uolubilis morales.

lius ibidem dicit. Cur tu abundas, ille vero mendicat, nisi vt tu bonae dispensations merita consequaris, ille vero patientia præmis coronetur?

AD TERTIUM dicendū, quod cū dicit Ambrosius. Nemo proprium dicat quod est commune, loquitur de proprietate quantum ad fūrū. Vnde * subdit: Plusquam sufficeret sumptui, uiolenter obtentum est.

ARTICULUS III.

Vtrum sit de ratione furti occulta & perever alienam.

AD TERTIUM sic proceditur. Videatur, quod non sit de ratione furti, occulta accipere rem alienam. Illud enim quod diminuit peccatum, non videtur ad rationem peccati pertinere: sed in occulto peccare pertinet ad diminutionem peccati, sicut contra trario ad exaggerandum peccatum quorundam cf. Ila. 3. Peccatum fūi-

quā possidemus seruos sicut agros, non auctem fūi. Nota secundū, q̄ accipere filiam, vel utorem, quā ratione fūtū superius posito, inter personas ministratur, quoniam utrumque libero in copione sit. Et tanto grauius est captare filiam, sicut vocem suam, in prædictū ibi fūt, inutri personas illuc.

I coniunctis grauiorū sunt. Ad auferre serio, q̄ occulta accipere calēm perficiere, sed ad horam pro concubitu, si es innotescit tanto grauior, quanto ē a alterā amittitur. Si autē eis contentientur, cura propter fūtū, adulterium, stuprū, aut similiē, formācō, ut aliam deformitatem, si non in predictū proper hoc aūtū, minū, cum fūrū, ut sic non sit sub dominio cōsiderū, sicut filia sub patre cōfācēt uistitū fūtū. Nō enim potest ipse ea sit ad uenerē, sed ad aliam perteat, q̄ accipere fūrū alienam propter fūtū, et fūtū, sicut nec corire cum illa in domo sicut illa.

In eodem arti, in repositione ad tertium, obiectū detinetur haber eandem rationem, invenit in acceptioē, quia hinc habes q̄ non solum occulta rem alienam, ut huicmodi de ieiunis, pene doce. & quando &c. Et ratio dabit, quia detinetur in præcepto negativo, sicut acceptio & contemplatio namque q̄ non accipimus, non consumimur, & non occule rei alienam. Constat autem q̄ præcepto negativo affirmatio prohibita semper, & ad aliam in fūtū, semper actualiter peccata & demens, & invenit in oppositū autem eis, quia sequitur q̄ detinetur & orans, & eleemosynam de fūtū facit. Sed haec semper actualiter peccare mortaliter, & non obiectū in peccato mortali, quod uidetur inconveniens.

¶ Ad hoc dicitur, quod quia mortale peccatum, quo solo effermo, effactū uoluntarii deformatur, quod alius huiusmodi peccato peccat adulterium, & ter exercitat aliquem adūm voluntariū defensum, re a clū in dubium uenit, an aliquis constire possit, dum est, an perleuerer non in fūrū peccat, ut propositum occidere aliquem, donec mutet propositum, feuerer in aliquo actu uoluntariū illius fūcē, & qui proponit occidere hominem, & dicitur,